

Dosarul nr. 2ra-143/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: A. Cucerescu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Cimpoi, V. Sîrbu, A. Danilov)

ÎNCHEIERE

23 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Victor Burduh
Tamara Chișca-Doneva

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Todorean împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuraturii Generale a Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale,

împotriva deciziei din 2 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost admise apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Tatiana Todorean, a fost casată hotărârea din 28 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă:

La 4 ianuarie 2018 Todorean Tatiana a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuraturii Generale a Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 12 iulie 2013 Inspectoratul de Poliție Râșcani mun. Chișinău a pornit cauza penală nr. 2013021628 conform semnelor componenței de infracțiune prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal.

A menționat că prin ordonanța din 24 septembrie 2013, emisă de către procurorul în Procuratura Râșcani mun. Chișinău, a fost pusă sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de 179 alin. (2) Cod penal și i-a fost aplicată măsura preventivă obligarea de a nu părăsi localitatea.

La 25 septembrie 2013 cauza penală nr. 2013021628 împreună cu rechizitoriu au fost remise în instanța de judecată.

Prin sentința din 9 martie 2016 a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău, menținută prin decizia din 24 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost încetat procesul penal de învinuire a sa în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal, pe motivul retragerii plângerii de către partea vătămată.

Ulterior, prin decizia din 22 noiembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul avocatului, a fost casată decizia din 24 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău și a fost dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Astfel, prin decizia din 15 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către avocat în interesele sale, a fost casată sentința primei instanțe și a fost pronunțată o nouă hotărâre, prin care a fost achitată de învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Decizia din 15 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost menținută prin decizia din 12 iulie 2017 a Curții Supreme de Justiție.

Reclamanta a susținut că prin acțiunile ilicite ale procuraturii, ale organului de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești i-a fost cauzat prejudiciu material, care constă din cheltuieli de asistență juridică suportate pe parcursul examinării cauzei penale.

Tot prin acțiunile ilicite ale procuraturii, ale organului de urmărire penală și ale instanțelor judecătorești i-a fost cauzat și prejudiciu moral, manifestat prin incertitudini și neliniște, stări continue care au durat o perioadă de patru ani și care i-au adus atingere onoarei și demnității sale profesionale.

La fel, a relatat că urmărirea penală și examinarea cauzei în instanțele de judecată a durat 4 ani, ceea ce constituie o vădită încălcare a termenului rezonabil de judecare a cauzei.

A arătat că examinarea cauzei penale în prima instanță a avut loc în 25 de ședințe de judecată, ceea ce este un termen excesiv, totodată fiind depășit și termenul rezonabil de examinare a cauzei și în instanța de apel, care a avut loc în 6 ședințe de judecată.

A menționat că tergiversarea judecării cauzei penale este imputabilă instanțelor judecătorești.

Reclamanta a considerat că prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale i-a fost cauzat prejudiciu moral.

A solicitat încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor a sumei de 8300 de lei, cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 200 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești; obligarea Procuraturii Generale de a-i aduce scuze oficiale în formă scrisă; constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor a sumei de 50 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 28 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul Tatianeii Todorean suma de 8300 de lei, cu titlu de prejudiciu material și suma de 10000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest, pretențiile au fost respinse. S-a constatat încălcarea

dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și dispunerea reparării prejudiciului cauzat Tatianeii Todorean.

La 2 aprilie 2018, 4 aprilie 2018 și 19 aprilie 2018, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Tatiana Todorean, au declarat apel împotriva hotărârii din 28 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 2 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, au fost admise apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Tatiana Todorean, a fost casată hotărârea din 28 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre prin care cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Tatianeii Todorean suma de 8300 lei, cu titlu de prejudiciu material și suma de 20 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral. A fost constatată încălcarea dreptului Tatianeii Todorean la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și a fost încasat din bugetul de stat gestionat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova suma de 10 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 4 000 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel și-a întemeiat soluția pe prevederile art. 1405 alin. (1), art. 1423 Cod civil, art. 3 alin. (1) lit. a), art. 7 lit. e), art. 11 alin. (1), art. 12 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, art. 2 alin. (1) și (6), art. 4 alin. (2) și (3), art. 5 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, precum și art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă.

În acest sens, instanța de apel a considerat că prima instanță corect a încasat în beneficiul Tatianeii Todorean cheltuielile de asistență juridică suportate în cauza penală în sumă de 8 300 lei, cheltuieli care au fost reale, necesare și rezonabile, însă greșit a încasat această sumă din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor, urmând a fi încasată din bugetul de stat gestionat de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției.

La fel, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, instanța de apel ținând cont de suferințele morale cauzate Tatianeii Todorean pe perioada efectuării urmăririi penale și examinării cauzei, a menționat că suma de 10 000 lei, dispusă spre încasare de prima instanță, nu este în corespundere cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate, din care considerente, instanța de apel a considerat necesar de a-i acorda Tatianeii Todorean în scopul reparării prejudiciului moral suma de 20 000 lei.

În același timp, instanța de apel a reținut că Tatiana Todorean nu a prezentat probe, care ar confirma că informația privind bănuirea și învinuirea sa a fost difuzată în mass-media și a fost publicată pe pagina oficială a Procuraturii, motiv din care instanța de apel a considerat necesar de a respinge cerința cu privire la obligarea Procuraturii de a aduce scuze oficiale în formă scrisă.

Totodată, instanța de apel a considerat că a fost încălcat dreptul Tatianeii Todorean la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, având în vedere că de la data parvenirii spre examinare a cauzei penale - 08 octombrie 2013 și până în 12 iulie 2017, data pronunțării deciziei de către instanța de recurs, au trecut 3 ani, 9 luni și 4 zile.

Prin urmare, ținând cont de natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, circumstanțele și complexitatea cauzei, precum și de conduita instanței de judecată și importanța procesului, instanța de apel a ajuns la concluzia de a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Tatianeii Todorean suma de 10 000 lei, în vederea reparării prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale.

La 23 noiembrie 2018 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 2 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată și ilegală prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material, a fost interpretată eronat legea, iar aprecierea probelor a fost arbitrară.

În acest sens, a menționat că în temeiul art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, la angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, astfel încât nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

De asemenea, a evidențiat că intimata Tatiana Todorean pe parcursul urmăririi penale și examinării cauzei s-a aflat în stare de libertate și nici nu a prezentat careva probe care să ateste că bănuiala sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale, respectiv nu a fost limitată în drepturi pentru a pretinde la repararea prejudiciului din contul bugetului de stat.

Cât privește încasarea prejudiciului moral pentru tergiversarea examinării cauzei penale, a relatat că examinarea cauzei într-un termen de aproximativ patru ani, nu depășește limita rezonabilității pentru astfel de cauze, cu atât mai mult că intimata a dispus de toate pârghiile legale de a obiecta în privința amânării ședințelor de judecată.

Referitor la compensarea cheltuielilor de judecată cu titlu de asistență juridică, a susținut că acestea sunt neîntemeiate și exagerate în raport cu criteriile stabilite de practica Curții Europene.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 2 octombrie 2018.

Astfel, recursul declarat la 23 noiembrie 2018, este în termen.

La 9 decembrie 2018, în conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, în adresa intimaților a fost expediată copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Intimații Tatiana Todorean, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință în termenul stabilit.

Examinând temeiurile recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă

că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Victor Burduh

Tamara Chișca-Doneva